Контрольный экземпляр

ОКТЯБРА—КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ!

Масса а мехкашкара пролетареш, віашагікхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гіалгіай обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Совета орган («СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 100 (4549). | ЕРА, 9 сентябрь 1971 шу. | Мах 2 пн. | Газет арадувл 1923 шера денз

«Старогрозненфть» НГДУ хьехаргіча районин инженерно-техническ служба мехдаьлтахий докхий къаьстгина толамаш доахаш хьаьдоаргіа уьх шера. Бархі бетта план хиная ши ши хьалха кхочаьнна а ях чіанйіеча социалистически лиьхарех 7300 тонн даькна деваш хиначча 7640 тонн «Іаьрка дошуо» хьаьжаьг дар. Октября сийна ихье а бьаьнка хіара ди мерлаьчь толамашна белгалдаьккха лерхі мехьаьлтахошна.

СУРТА ТІА: № 3 болча РИТС дикаійбоча операторашца (ловрелхьара лаьтеьна) лохьена: Козлов Вячеслав, Лобачев Иван, лаьхьна: Мисаджиев Жунид, Николаев Федор, Тарасюк Виктор.

И. ПЛЯЕВА сурт.

ФРГ ФЕДЕРАЛЬНИ КАНЦЛЕРА В. БРАНДТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА А. Н. КОСЫГИНЕИ ВІАШИ ДІА-ХЬА ДАХЬИЙТА ПИСЬМОШ

Уьйі шера 3 сентябре ФРГ федералаьн канцлера В. Брандта письмо дахьийтаг СССР Министрий Совета Председателла А. Н. Косыгина Малхбузен Берлине кулгаш яьлаьр. Іийн оагіоьрхьара сеплошен Европера кхоьллина кіаьдаьргіа болчча лаьхьаьгіа баьккха доаьрхіаьнг тіа санна боаьшаьн. Федеральн правительство тийча и, йоаг письмо тіа, соглашение тіа лаьрхіа Германин Демократически республика, парв переговораш толаме чаьжхіара ший ди йіаьн йоаьш мех доьдаш хіаьмз ди.

В. Брандта лаьхьа маь бу Советск правительства ну гіулаьхьа кхьье лоаьцачь, по хьаьжаьйеьчеь. 1971 шера 12 августа СССР-ен ФРГ-ен дьаьна договора тіа белгалаьккха политика діаьхо ийьа йіаьн хулийтаьрбіаьнг дбійі даьхьа.

Жоп доьхьйташ уьйі шера 8 сентябре ше яьдаьчь письмо тіа СССР Министрий Совета Председателла А. Н. Косыгина белгалдаьккар, В. Брандта хьаьжаьйеьчь, уьйі шера 3 сентябре кулгаш ядаьн йіаьн оагіоьрхьара соглашение Европе иштаьчкан кіаьдаьргіа болчча хьаьжаьгіа бешкіа лоаьрхіаьнг тіа хиларах йоаг уьйі Советск правительства ма ярца хьаьдоаьгіаш хилар. Советск Союзо, йоаг діаьхо письмо тіа ле йіаьн йоаьш мех хоаг діаьна даьг Малхбузен Берлинера ший тоаьде а ну райоьнера хьаьдоаьгіаьрчаш новкъаьрлаьнна ма хилийтаьг а лаьрхіа йоаг соглашени яра.

Советск правительства хьоаьбаьхьо, хоаьш ма ярца, Федеративн Республикаьнг Малхбузен Берлина сенатаьнен боаьтіаьн болча барт міаьшаьхьбиьнгдара кхье шийтаьхьара дитъа лаьа ле хийча хилар хьаьжаьйеьчь Германин Демократически Республика правительстоьн е лархіа переговораш толаме чаьжхіара ший йоаг Федеративн Республика правительства уйла.

Ше чиллоьлаьгіа А. Н. Косыгина хьаьжаьйеьчь, Советск Союзан Германе Федеративн Республикаьнг тоьхьара ті тідаьрадаь, 1970 шера 12 августа договора оагіоьрхьара соглашение тоьхьара ті тідаьрадаь, 1970 шера 12 августа договора оагіоьрхьара соглашение тоьхьара ті тідаьрадаь доаьхьа гіулаьгіа; пиллаьн а мехкъ дайьйьй дуьйі, европейск мишар чіоагіаьг дуьйі діаьхо ийхьаьрдоьлаг ше дог тийна хилар.

НАХА—АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Советски сагта Іилмаш мировоззреник коммунистически морали хьаьгіа вай мехка коммунизм хьаьлаьн лоаттабеча хьоьжаьг. Вай вахаро ше, хіаьта ишттта кранзе вахар кхоаллаш советски хьалха карагіулаьчча турпал гіулаьгіаьнна оаьнш ред діаьхьа лаьмаз хилаьлча нйрчача гіулаьгіийй. Цхьаьбакъда: уж цІендіна діадаьлаьнна вахара юкъара, къаьстта: дина гіулаьгіаьнг. Цудуьйа хьаьлхьаьгіа латтта доаріаьнг лаьккар ди нахе юкъе беш бола атеистически болх цІенхаьгіа тоьхьар.

«Нахьа кхетаьнца гіулаьгіаьшца ишлоьуш дола діаьхьа ламаьс юхедиса нйрчаьгіа гіулаьгіийй оаьлаьн доагіулца лоаттабоьг ший ишлоьуш — ма ярца-ца парте, вай общества дерриг кхеташ доаьчь, хьалха латтаьча нийй черкам ца хаддаш тіаьаьнг доаьгіа гіулаьгіа дуьйі — ишлоьуш новкъаьстта Л. И. Брежнева партра XXIV сьаьда ийьа КПСС ЦК Отчетни доклада тіа.

Из белгхьаьккаьнг лаьккар дина чіета а дешь, республика дуьйі хьаьлхьаьгіа ортхьаьнарча партийн организацешца ца хаддаш йоаьхо ю нахе атеистически кхетам балара. Цхьаьйоча моттигешца ну хьаьчьаьнна дина опыт йоаьгіийй. Дуьйі хьаьлхьаьгіа чаьхьаьнна хьаьдоаьгіийй социалистическ тоьхьамаш. Цар теро хулийтаьгіийй атеистически болх тоабгара йоаг тоабгара дикаьгіа лаьккар ишлоьгіийй. Цар теро гіулаьгіийй ишлоьгіийй ма ярца-ца парте, вай общества дерриг кхеташ доаьчь, хьалха латтаьча нийй черкам ца хаддаш тіаьаьнг доаьгіа гіулаьгіаьнна доаьгіа ишлоьгіийй. Цудуьйа ишлоьгіийй моттигешца ну хьаьчьаьнна дина опыт йоаьгіийй. Цхьаьйоча

КОМИ АССР. Шерагара шу вассаа дова дуҳаатіа гоаасі доагор запоіарин Воркуте. Шіра Вайтта миллионал совета тоаа вокса кіор бовіҳаан я запоіарин зіора комната дарасіа ҳаҳаатіа бальи оасарле.

Воркутай кіор бовіҳхаҳа инженіалона шийтта бригада дійчаьмен бруи ваар тоаи кіор ҳаьдіаьбаҳхаара ҳь лаиіра тіійдаьб Печорски кіора бассейна шах. Тераш, А. Жигарова, Ю. Бронникова, А. Решишаьмен, И. Соровчиен, ҳьмчар льатіаа кіаз сеиа боих бена ваар тоаи йлаьхьаьна бригадаиа толаиаш дахара новьчостаа ду балха оасарле лаьхьа йоаіа кіор ҳьалбоалаиа комплексеки механизировалеи ҳьеремеки ҳьегане пайда яиаш ваьаро.

Шахтаіка ишьаьйалаьр бовіҳхийча технологічески процессиаиа сеи боіа комплексеи механизацыя, ҳьаьр тіаьҳьоаьлаен управленеи централизованиа системаеи.

№ 27 болча шахта «Воркутаугольь» комбинате эгтара йовіҳкорбарех іеі я. Шахтаьс дійна, ҳьаьс бусе плаиаіра бовіҳсіа кіір пиьчьа кіи ваьр тоаи к. Бакьла, кіірда техника ҳьеьйбоаиеаи, іеьіна лаьара тіерийочча горин болҳлой, инженеиой, технікіи коллективиа оасарле лаьхьаьна ваьа резервеаи, пайда а яйбу парех. Ушк ваьр воиді бетта ишьта горнчаиаиа совіта поаатьле итт ваьр тоаи гартиа доагор дьаьхьаід.

Къаьъегиеиа тоиамашиа сеи ваьиіа я № 27 шахтеиа № 7 участиа Старогиеиов Александра Григорьа. Шу волиитеиа плаиаіра совіта тоаи ваьр ваьиіа тіех кіор бьаьхьаід.

СУРТА ТІА: шахте ҳочуоьоьча хана № 7 болча участка начальниеиа Виктор Шишкин, электрослесарь Владимир Трибалов, бригадаір Александр Староганов, горин болҳлой Приходьковіір Анатолий Петровичи Владимиріи.

С. Гуйсе сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАХАН-БОЛГАРСКИ ХАЛКЪА ҲЪАМАН ЦІЕЙ

ОПТИМИЗМИ БІУБОЛАРИ

Хетаргаьла ьоьча 1300 ибрі вторе чуьх тха ҳьаьъ ваьр ирад болча седььаьна кіал хиндеаи. Цуиа масеаа а хиннаб фота тігіатіоргаьта, мехеаи ідаьуиарнаьта, ҳьеьиа ҳьаьрчеи моттиторчеи ізаоп тіаьветтадергаьта а эксплуататоргаьта, а ҳьуььаьра ьсоьсаьн. Ььадаьвьаьдаьра а ьсоьиеи ен тіи біаьр ваьра тіаьлыта демаьски іаьаи, ҳьаьа фашистеки диктатура. Цуьуььаьа шиттиеи тіаьбіаьеи оаьаьи ьаьа. Тха ҳьаьъа ьаьеи, ьуьдьра тоіаьаьа, сеи дьеьаьь доьаьаьра, ьаьа ььегаьи болча ҳьаьъаьра ьокка сагоог ьоиаьаи я Потеиен Кларелеоьи, Вазеьа а Ходдаьх Ренеоьи я. Смирненеи Виьаьрьеи производеиеаи я.

Сеьаьле ьоьаьча ьу ьіеьа ьоьдаьи бир 1944 шера 9 сентябреиа дьеьо — ҳьаьъ ґіеттаьа ьиьо, дуька ґаотеі ьаьиаьа Болгаре ҳьаьъаьл дова советски біуьоьі, ьемаьрий — муььаье ьььіаьраи ьаьи марліа ьеьіьеиа ьаьа.

Цу дійьеьа деиь ьаьі ьу дьаьиаьд. Історега дьеьіьеиа біаььа ьоьаьча ьу ьокъа іаььаьиаьт доьаьиий ҳьаьъаьаьи хиннаб меька экономьаеи культуреи, ьаьіьеи ьаьаре. Біаььа ҳьаьъаьа ґіеьаьеи пятььаьтеа 70 процент «ьсаьньаьеьиай ив. Экономика ьеґґера ьаьъа а ьиина біаьттаеи промышленность. Ьісьаьа ьаьиаьи ьоьоьаьа ьцесса ьу совіта ду по 1939 цеьра 15 процентеа 1965 шера 45 процентеи мира ьа ьиина метґе. Ьоьаьаьаьра Ґреце ьиитька 17,4 процент, ьіьаьа Турце — 17,6 процент ҳьаьуьаьи промышленность.

Промышленность ьиттаеи ьаьа ґеґіеьаьра кіоаґеґе структура ьоьаьа ьоьаьаьеи ьаьаеи ьаьаьеи. Промышленеи ьоґьоьаьеи продукцееиа ьиьъаьра соотношеиеи 1939 шера ьоґра боьхаьаьтьа ьаьеи хиннаеа 1:3 меттееи 1970 шера ьоґра ьоьаьеи ьаьеи ьаьеи 1:2 я ьоьаьеи ьуьеьаьеиий, ьоґра боьаьеи тіаьтіа ьуььееґе ьаьґіеиьаьоьаьеа. ььеььа я.

Болгаьлоьаьеи ьіаьаа ьаьеи ьиьуґґеиа ьоьъа ьаьаеиеоґееиеее

ЮРТА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА

Парте XXIV сьедер юрта боахам діаво дегіаболалабара программа оттаеь ца Іеш, из чаихбоаихарчоаи хьалда пьяьаьи а болгалдар. Парте сьедер кертерра дехкарш а дакрта белгалдаьи — юртбоахама производствана шерагіа механизаци елга, химизации мелиорацин дукхагіа сеть, лаьттан, техникиз, оргтана материальин къаьстаеен ресурсех найда дикаеІа ницлга. Партена кетчох, цу лерра тіа мара хьуьчьам лаьмбулургіаьл, хьайбай боахамера довхьарг довхьарий баьа чІаьрІолургіаьл, цар продуктивность аьмхьолургіаьл.

Тка лоьмен районе хьалдаьхьа жертера дикаьа юртбоахама производство хіллера тіа колхозиз совхозиз экономикиз Іоагіілургіа, колхозхой материальин безам соьбоаихилгіа дукхагіа хьаье довхьан добарат цар продуктивностеьа тіаьа хиллера клета а деш, районе партийин организацие, советскеи юртбоахамен организацие уьх тіехьаьрчу шерашца дуьхьа то мероприятеш аьмбаьаьи ца дІаьто дегіайбоаьлера чаьхьаьх. Діаьхьа чаьтаьстеа хьалкерчу шерашца хьайбай боахам ца деш а оьхьа бедаьна мелаьа дуьх довхьаш а хиллера хиллерах кертера дехкарг а хиннеа тхана хьалхьаьна оттаьр общественнен хьайбай боахаме ницца достаьн тхана корабль дІалар. Іаьсий системе кхедаро а лоьмаьаьи дьаьІаьнаьна доьмадьаьхьлн чуоттаьлгіа тоьаьлгіайчуьрг тіехьаьгіа гуйра чаьхьоьаьлгіан уьх паччаьхьаьхьенна діаьтеларо я, довхьаш хьаьІеьнах ма могта дикаеІа пайда ницца а тхана ваьш хьалгайтай дуьх дакхкарга діабода мел тіеІаьнгіе, чІиндуьдуьхьа

Сапартата, хоза цыхьаллыньхьа ч Хрус-Мартана района библиотека. Художественная политическая литература хало йойлаш лаха йиш я книга. Цуцухьа лешбарш а шорта ба. Бокхха болх бу библиотека заведующе Эсаева Томинас библиотекана цхьаьлахка

лиття декхарш толамца хьоьчучадора. Хьона яле а (хьаа ну мара дац культпросветучилища библиотечин отделин оп чакъ. ялахка) ший балтах дика кхет ма. Книжки фонд эрсийолхьаш хуьш, дуьдагъа хилийт. Из бахьан долаш хIинз 16 зоар книжки да библиотеке. Уж дешаш бархI бIаь сар ва. ХIаьз книжки верда. дежиз кийчьеш я Томина.

СУРТА ТIА: Т. Эсаева (ЗаьрлехьА) лешбарийна кхъе витаминтIа болча Л. Цинеьвайна дешо кхижащ торжаш я.

С. ХАКИЕВА сурт.

МАСТЕР

Цуо барайтта шу дахьна дар из. Нечьаьла пIалаьлна Польше ялаш. Цу бусе уж бахьар ЛаьIна компания сар ваьлаьв. Болхаш масеех сахьат дахьна дохкаьч отара тIаьнийсбаьр разведчикаш.

Тета доацаш тIабаьс ЛьоЖ ушотарга. . Тховаьга хьоачаьн хьалдаьна йоьл я ну чу. Дикка лаьдийначь. Этта бийсан сатеьн бохабу йоьл хоьайир — чIал да отар чуо. Аьлаьг арабаьнна уьдг сеца мог. Хьесаьдийча, цунна тIехьь хьаьтаьг дегI. Ишитта корабоорга ялы кхоь а. Йоьжхи фос я нийсь. ешар. Цистарга хоьлийбаьр уж, сахьалаьлхьа пIаьхкна тIеттаьн гIа сихагIа бранжхар. ЦаI шоьлагIаьча тIеЖа этта бохкар фабаьсташ, ишарсаьнна вIаьнна гарга а тIеттаьн, бист ца хилийтта баьгьвка ялаьнаьш яр, тета доацаш дарка удув бохкар конвоирдаш.

...Цу сага Йожжа биографи дочьаьш, уйла ешь, чоьнтIа бохам оттаьг из мишта а ниьг а пIаьлаьнаьнна ха — Социалистически Къаьхьара Турал, РСФСР Лаьхкъаьчуьча Совета депутат, парте обкома член, горсовета исполкома член. В. И. Ленина цIеарагIна Грозненски механиьзата чаьккхоьлачьа завода цхьоьлачьа цеха партийгро член Николай Иванович Ведерников.

Этгара хьаьжа из болхор ва. вахтоьн бохкор. Дуьйна ца а по из болх бу. Атте бен цуо хьаьжьгам. Кхаь сменаьгIа бу цо бохк. Дикка ца пуо общественни гIуьлакдаьр а. РСФСР Лаьхкъаьчуьча Совета депутат, обкома член хиндарх чарра цхьаьца гIуьлакъийнийг дукха боагIа из ловча. Цар, та хьина ешаь. Хьаьта а Ведерникова да корабоагIа цаьн гIуьлакх да а пIаьгIа книжка дешо а. ГIуьлакхан, болх дукхагIа ма хуьл ЖожагIа хетачь нахах ва ма. Цо бохкнена бесаьнна дуьйг балхаьл, дуьйна а ма хоьл. Обрано хьаьхьоьг по балха процесс, из чоьнлаьнна хилар.

— Николай Иванович, оператор тIаьарах чарра хьаьг дийна мотт?..Ла дер, хьа дехкар фуд?

— Приборашка хьажар хо. Мекъал а ца ешь хьажар. Со хьаьн, приборашца лаьнду (ваьлиу ву).

— Иштта этта да. Ерриг процесс воьлачоь, установка «муж» ду дича ю цхьаьна а хьехьаьчоь атта да ва.

— ВаьрамагIа йолча режима тIаьра лорраьгIойлаш кийсаьлаьш...?

— Из ше да, ийсалу.

Из мокхи мастер ва. 1953 шера деса ваьоьг болх беш ва из. Цхьаьмна говзаьл, ваьлца сиьт ялар цуо балха ненча хина, ше цхьаьнна дIаьхьоьжаьлча вала ваьлаьш вар. Дуьхьаьг йоьлаш, ваьнар ешг хилаьрга чекка лаьдаьлар цуо ешь, цуо тIехьаьгIа хоьлеьр, из дола. хIама доьзна тIетта сар хилар. Николай Иванович цIаьнна ешь ваьлаьнна. Цу тIехьаьгIа ваьлаьр, из дола. Ведерникова. Цуо тIехьаьгIа тIаьлаьгIна пеха 5—6 установка оператор хуьл цох. ТIаьхьа республика агара дикагIарах, вала оператор а хилийй IIаьотт из.

Безаме хьаьнаьл дар цхьаьлаьгIа пеха начальникина Хаджиев Султан Наибович хиндар. Ваьсаьн доьш аьлча сар ваьарра бовзийташ, цун мах бен дар из.

— Султан Наибович, нийсаьл Ведерникова сменаьгIа производственни задани кхочьаьн ца ешь а ваьрга ешг моттигаьн?

— Цун болхагIа-м ийсаьш.

— Ведерников КПСС обкома член, депутат, Социалистически Къаьхьара Турал, Облсовето-фа член ва. Иштта гIуьлакъаьн тIаьлаьттаьш хьаьча сага ваьлаьг хьаьвала тар ма лой. Иштта ма дай хьона Николай Иванович, вовза, цхьаьна а хIамаьн тIехь, масала, нийсаьца лелаьсча гIуьлакъаьн, ма-ма къамьалцо, болх барца дуьйцаьнийй на?

— Хуьнаьнеьнна. ДикагIа оагIорахьаь. Из чоьнгIа дика кхеьл, на ваьна уйла йовзаш, сага лаьлаьтар курдаьнна оагIув лекъа сар ва. Хьаьгна ваьгIна санна хьаьвенна, дуьйна а распоряжениш телаш цун цхьаьна тIаьлаьтар хиннадаьс, хIама из ваьнаьна гIаьлаг ца лаьийта гIерт. Доацца ваьчча тIена хьаьжаьгIа а безаменгIа а пIаьрагIа а ва...

— Хьона хетачь дика йовзийй Николай Иванович технологически процесс?

— Сона хетачьх, гоьттара дика йовзийна цунна из. Иштта ваьлаьг из, Цунна дукхха а дукхагIа хоьл доагIаьчьх.

Дика общественни ваьй из?

Маьдарра ваьна ца воагIаьш, цо ваьлаьнна ваьнна